

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра гігієни тварин та основ санітарії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ ТВАРИН»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	20 Аграрні науки та продовольство
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ	Біолого-технологічний

Робоча програма з навчальної дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 204 - «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» / Укладачі В. В. Малина, В. А. Гришко. Біла Церква: БНАУ, 2022. 22 с.

Розробники: В. В. Малина, канд. вет. наук, доцент
В. А. Гришко, канд. с.-г. наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри гігієни тварин та основ санітарії

(Протокол № 1 від 29 вересня 2022 р.)

Завідувач кафедри гігієни тварин
та основ санітарії, доцент

Ю. О. Балацький

Схвалено науково-методичною комісією біолого-технологічного факультету
(Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.)

Голова науково-методичної комісії, професор

С. В. Мерзлов

Гарант ОП

Р. В. Ставецька

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
3.1. Загальні та фахові компетентності, які забезпечує дисципліна	5
3.2. Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ ТВАРИН»	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	11
6.3. Самостійна робота	12
6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань	13
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	15
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	15
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	16
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	19
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2022 – 2023 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Профілактика хвороб тварин тварин» для денної форми навчання виділено всього 150 академічних годин (5 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 65 годин (лекції – 26, практичні заняття – 39), самостійна робота студентів – 85 годин).

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS - 5	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Обов'язкова	
Змістових модулів - 4	Спеціальність: 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне розрахункове завдання		4-й	5-й
Загальна кількість академічних годин – 150		<i>Семестр</i>	
		8-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 6		<i>Лекції</i>	
		26 год.	6 год.
	<i>Практичні</i>		
	39 год.	6 год.	
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти		<i>Самостійна робота</i>	
		85 год.	138 год.
		Підсумковий контроль: іспит	

Метою вивчення дисципліни «Профілактика хвороб тварин» є набуття студентами навичок та умінь розпізнавати патологічні процеси в організмі хворої тварини, визначати причини й умови їх прояву, складати характеристику хвороб, здійснювати необхідні санітарно-профілактичні та лікувальні заходи щодо профілактики хвороб тварин і підвищення їх природної резистентності.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Обов'язковий освітній компонент «Профілактика хвороб тварин» базується на знаннях таких дисциплін, як «Хімія», «Морфологія с.-г. тварин», «Фізіологія с.-г. тварин», «Генетика з біометрією», «Зоологія», «Годівля с.-г. тварин», «Гігієна і добробут тварин», «Технологія виробництва молока і яловичини», «Технологія виробництва продукції свинарства».

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 204 - «ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА І ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА»

3.1. Загальні та фахові компетентності, які забезпечує дисципліна

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК 13. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

3.2. Програмні результати навчання, які забезпечує дисципліна

Програмний результат навчання відповідно до Стандарту вищої освіти спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»	Результати навчання з дисципліни «Профілактика хвороб тварин»
ПРН 3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій.	РН 3.1. Уміти виконувати функціональні обов'язки у разі виникнення гострозаразних інфекційних хвороб тварин.
ПРН 20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 20.1. Уміти застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики стосовно профілактики зооантропонозів та харчових отруєнь в професійній діяльності.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФІЛАКТИКА ХВОРОБ ТВАРИН»

Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні аспекти «Профілактики хвороб тварин»

Тема 1.1. Вступ до дисципліни. Законодавство України про ветеринарну медицину. Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними (педагогічними) працівниками та здобувачами вищої освіти у БНАУ.

Тема 1.2. Основи патологічної фізіології та анатомії тварин.

Тема 1.3. Основи клінічної діагностики.

Змістовий модуль 2. Внутрішні незаразні хвороби та їх профілактика

Тема 2.1. Основи внутрішніх незаразних хвороб та їх профілактика.

Тема 2.2. Основи хірургії. Хірургічні хвороби та їх профілактика.

Тема 2.3. Основи фармакології.

Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби та їх профілактика

Тема 3.1. Основи загальної та спеціальної епізоотології.

Тема 3.2. Поняття про неблагополучні пункти та епізоотичні вогнища. Охорона господарств від занесення збудників хвороб.

Тема 3.3. Профілактика інфекційних хвороб, спільних для усіх або деяких видів тварин.

Змістовий модуль 4. Паразитарні хвороби та їх профілактика

Тема 4.1. Основи загальної паразитології.

Тема 4.2. Основи спеціальної паразитології. Гельмінтози тварин, заходи щодо боротьби з ними.

Тема 4.3. Арахнози тварин, заходи щодо боротьби з ними.

Тема 4.4. Протозойні хвороби та ентомози, заходи щодо боротьби з ними.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
л		п	лб	інд	СРС	л		п	лб	інд	СРС	
Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні аспекти «Профілактики хвороб тварин»												
Тема 1.1	10	2	2	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 1.2	12	2	2	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Тема 1.3.	14	2	4	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль 1	36	6	8	-	10	12	38	2	2	16	18	34
Змістовий модуль 2. Внутрішні незаразні хвороби та їх профілактика												
Тема 2.1	10	2	2	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2.2	12	2	2	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2.3	14	2	4	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль 2	36	6	8	-	10	12	38	2	2	16	18	34
Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби та їх профілактика												
Тема 3.1	10	2	2	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 3.2	12	2	2	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Тема 3.3	14	2	4	-	4	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль 3	36	6	8	-	10	12	36	1	1	16	18	34
Змістовий модуль 4. Паразитарні хвороби та їх профілактика												
Тема 4.1	9	2	4	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Тема 4.2	10	2	4	-	2	2	-	-	-	-	-	-
Тема 4.3	12	2	4	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4.4	11	2	3	-	2	4	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль 4	42	8	15	-	6	13	38	1	1	18	18	36
Всього годин	150	26	39	-	36	49	150	1	1	66	72	138

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття, лб–лабораторно-практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні аспекти «Профілактики хвороб тварин»	
<p>1.1. Вступ до дисципліни. Організація діяльності ветеринарної медицини в Україні.</p> <p>Дисципліна "Профілактика хвороб тварин" та її місце в системі підготовки технолога з виробництва і переробки продукції тваринництва. Основні розділи дисципліни, їх зміст та значення в системі заходів щодо збереження і підвищення продуктивності поголів'я тварин. Організація ветеринарної медицини в Україні. Законодавство України "Про ветеринарну медицину". Положення Закону України «Про освіту» ч. 4 ст. 42, про порушення академічної доброчесності (академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання).</p>	2
<p>1.2. Основи патологічної фізіології та анатомії тварин.</p> <p>Поняття про хворобу. Захисні бар'єри організму. Єдність організму та навколишнього природного середовища. Роль нервової та гуморальної системи у регуляції функцій організму тварини. Поняття про етіологію, патогенез та клінічні ознаки хвороб. Зовнішні і внутрішні причини виникнення хвороб. Вплив конституції на виникнення хвороб. Значення реактивності в патологічному процесі. Значення стресу в розвитку хвороби. Імунологічна реактивність організму (імунітет, алергія, анафілаксія). Гіпобіотичні процеси (атрофія, дистрофія, некроз). Гіпербіотичні процеси (гіпертрофія, регенерація, бластоматозний ріст, пухлини).</p>	2
<p>1.3. Основи клінічної діагностики.</p> <p>Поняття про клінічну діагностику. Завдання клінічного дослідження. Послідовність вивчення хвороб: визначення хвороби; поширення; економічні збитки, які вона спричиняє; класифікація; етіологія; патогенез; симптоми; патолого-анатомічні зміни і перебіг хвороби; діагноз, у тому числі диференціальний; прогноз; лікування і профілактика.</p>	2
Разом за змістовий модуль 1	6
Змістовий модуль 2. Внутрішні незаразні хвороби та їх профілактика	
<p>2.1. Основи внутрішніх незаразних хвороб та їх профілактика.</p> <p>Економічні збитки від незаразних хвороб. Особливості</p>	

<p>профілактики незаразних хвороб. Значення диспансеризації в боротьбі з хворобами тварин. Кормові токсикози. Фітотоксикози, мікотоксикози, отруєння мінеральними речовинами. Заходи щодо профілактики токсикозів. Вплив нестачі мікроелементів (йоду, цинку, кобальту, міді, марганцю) на обмін речовин та продуктивність тварин. Хвороби при порушенні білкового, вуглеводного, мінерального і вітамінного обмінів. Кетози.</p>	2
<p>2.2. Основи хірургії. Хірургічні хвороби та їх профілактика. Травматизм. Поняття, класифікація. Види травм і їх характеристика. Принципи і організація профілактики травматизму у тваринництві. Закриті механічні ушкодження тканин (забій, гематома, лімфоекстравазат). Хірургічна інфекція. Принципи профілактики і заходи боротьби. Форми-гнійного запалення (фурункульоз, карбункульоз, абсцес, флегмона, сепсис), їх профілактика. Рана. Поняття і лікування ран. Термічні та хімічні ушкодження тканин, їх профілактика і допомога. Поняття про хвороби кінцівок, їх профілактика. Хвороби очей, їх профілактика.</p>	2
<p>2.3. Основи фармакології. Поняття про фармакологію. Основні групи і форми лікарських речовин. Біостимулятори. Характер дії та взаємодії фармакологічних засобів. Поняття про токсикологію.</p>	2
Разом за змістовий модуль 2	6
Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби та їх профілактика	
<p>3.1. Основи загальної та спеціальної епізоотології. Інфекційна хвороба та епізоотичний процес. Економічні збитки від інфекційних хвороб. Вплив мікробів і природного середовища на виникнення інфекційних хвороб. Поняття про ензоотію, панзоотію, епізоотію. Джерела та форми інфекції. Механізм передачі і шляхи поширення інфекційних захворювань. Переносники захворювань.</p>	2
<p>3.2. Поняття про неблагополучні пункти та епізоотичні вогнища. Охорона господарств від занесення збудників хвороб. Особливості заходів охорони тварин від заразних хвороб. Ветеринарні об'єкти, санпропускники. Поняття про неблагополучні пункти та епізоотичні вогнища. Охорона господарств від занесення збудників хвороб. Методи виявлення інфекційних захворювань. Обмежувальні заходи, карантин, щеплення.</p>	2
<p>3.3. Профілактика інфекційних хвороб, спільних для усіх або деяких видів тварин. Інфекційні хвороби, спільні для усіх або деяких видів тварин: сибірка, правець, туберкульоз, бруцельоз, лейкоз та ін. Інфекційні хвороби жуйних тварин: емфізематозний карбункул, ринотрахеїт, вірусна діарея та ін. Інфекційні хвороби свиней: чума, бешиха, хвороба Тешена та ін. Інфекційні хвороби коней: сап, мит.</p>	2

Разом за змістовий модуль 3	6
Змістовий модуль 4. Паразитарні хвороби та їх профілактика	
4.1. Основи загальної паразитології. Біологічні основи паразитизму, його види, поширення. Поняття про інвазійні хвороби та їх класифікація. Економічні збитки від інвазійних хвороб у тваринництві. Роль профілактичних заходів в охороні здоров'я людей від паразитарних хвороб, вчення про девастацію.	2
4.2. Основи спеціальної паразитології. Гельмінтози тварин та заходи щодо боротьби з ними. Поняття про трематодози тварин: фасціольоз тощо. Цестодози тварин: ехінококоз, ценуроз овець. Нематодози тварин: аскаридоз свиней, аскаридоз курей, телязіоз, трихінельоз тощо.	2
4.3. Арахнози тварин та заходи щодо боротьби з ними. Поняття про саркоптоз. Пасовищні кліщі - переносники збудників протозойних хвороб.	2
4.4. Протозойні хвороби та ентомози, заходи щодо боротьби з ними. Поняття про протозойні хвороби тварин: піроплазмідози та кокцидіози. Поняття про ентомози: гіподерматози великої рогатої худоби, естроз овець, воші, волосоїди, пухоїди, блохи, мухи, гедзі, гнус та їх значення в поширенні хвороб серед сільськогосподарських тварин.	2
Разом за змістовий модуль 4	8
Всього	26

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні аспекти «Профілактики хвороб тварин»		
1	Охорона праці студентів під час роботи з тваринами, особливо із заразнохворими. Методи фіксації тварин.	2
2	Ознайомлення з препаратами музею кафедри (тромбоз, некроз, атрофія, гіпертрофія, пухлини).	2
3	План та методика загального і спеціального клінічного обстеження хворої тварини.	4
Разом за змістовий модуль 1		8
Змістовий модуль 2. Внутрішні незаразні хвороби та їх профілактика		
4	Захворювання органів серцево-судинної системи, органів дихання, органів травлення та їх профілактика.	2
5	Асептика й антисептика, демонстрація методів та засвоєння техніки дезінфекції рук, стерилізації інструментів, шовного та перев'язувального матеріалу, демонстрація методів надання першої невідкладної допомоги тваринам, десмургія (демонстрація методів накладання пов'язок).	2
6	Ознайомлення з аптекою ветеринарної медицини, системою постачання та виробництва лікарських препаратів. Ознайомлення з ліками, які найчастіше застосовують у тваринництві. Демонстрація способів введення лікарських речовин.	4
Разом за змістовий модуль 2		8
Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби та їх профілактика		
7	Профілактика інфекційних хвороб. Загальнопрофілактичні заходи. План протиепізоотичних заходів. Карантинування тварин.	2
8	Імунітет та його види. Вакцини, сироватки. Біогенні стимулятори. Демонстрація препаратів, інструментів.	2
9	Специфічні засоби діагностики, профілактики та лікування інфекційних хвороб. Поняття про алергію. Алергічні методи діагностики туберкульозу, бруцельозу та сапу.	4
Разом за змістовий модуль 3		8
Змістовий модуль 4. Паразитарні хвороби та їх профілактика		
10	Морфологія та систематика гельмінтозних захворювань.	4
11	Морфологія і систематика павукоподібних збудників і переносників захворювань тварин та птиці.	4
12	Профілактика захворювань тварин коростою та заходи боротьби.	4

13	Демонстрація відеоматеріалів з відповідних розділів курсу.	3
Разом за змістовий модуль 4		15
Всього		39

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Теоретико-концептуальні аспекти «Профілактики хвороб тварин»		
1	Місцеві розлади кровообігу: анемія, гіперемія, кровотеча, тромбоз, емболія.	6
2	Запалення. Поняття про процеси запалення, класифікація, причини, ознаки, хід та наслідок.	8
3	Патологія теплової регуляції: гіпотермія, гіпертермія, гарячка, її види, причини, вплив на організм тварини, клінічний прояв.	8
Разом за змістовий модуль 1		22
Змістовий модуль 2. Внутрішні незаразні хвороби та їх профілактика		
4	Захворювання органів нервової та сечостатевої системи, їх профілактика.	6
5	Хірургічний інструментарій. Видалення рогів. Розчищення (обрізання) копит.	8
6	Лікарські речовини та їх форми, способи приготування та застосування. Правилами зберігання та видачі ліків.	8
Разом за змістовий модуль 2		22
Змістовий модуль 3. Інфекційні хвороби та їх профілактика		
7	Місце і порядок забою тварин.	6
8	Правила розтину трупів тварин та відбір проб для досліджень.	8
9	Способи знезаражування трупів, гною та сечі.	8
Разом за змістовий модуль 3		22
Змістовий модуль 4. Паразитарні хвороби та їх профілактика		
10	Лабораторна прижиттєва та посмертна діагностика гельмінтозних захворювань.	3
11	Профілактика та заходи боротьби з пасовищними кліщами.	4
12	Профілактика та заходи боротьби з вошами та блохами.	6
13	Профілактика та заходи боротьби з мухами та гедзями.	6
Разом за змістовий модуль 4		19
Всього годин:		85

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних та групових завдань

1. Методи дослідження серцево-судинної системи, органів дихання, органів травлення, сечостатевої та нервової систем.
2. Мастити та їх профілактика.
3. Фізичні методи лікування тварин.
4. Допомога тваринам із захворюваннями органів руху.
5. Післякастраційні ускладнення у самців сільськогосподарських тварин та їх профілактика.
6. Сибірка (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
7. Туберкульоз (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
8. Емфізематозний карбункул (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
9. Ботулізм (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
10. Сказ (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
11. Африканська чума свиней (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
12. Грип свиней (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
13. Бешиха свиней (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).
14. Інфекційні хвороби молодняка (колібактеріоз, сальмонельоз): визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика.
15. Інфекційні хвороби хутрових звірів (міксоматоз, чума): визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика.
16. Вароатоз бджіл: визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика.
17. Інфекційні хвороби птиці: хвороба Ньюкасла; Грип птиці; Віспа птиці; Хвороба Марека; Інфекційні бронхіт; Пулороз птиці; Ларинготрахеїт птиці (визначення хвороби, збудник, епізоотологія хвороби, клінічні ознаки та профілактика).

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань тощо.

Практичні заняття проводяться у вигляді лабораторних практикумів з використанням технічних засобів: мікроскопів Біолам, МББ-1А, Bionic Max; термостат ТЛС, вагів лабораторних квадрантних ВЛКТ-500Г-М та аналітичних; муляжів; ламп "Солюкс", ламп бактерицидних, ламп ІЧЗ; ртутних та спиртових термометрів; обладнання для фіксації тварин та проведення досліджень (закрутки губні, щипці носові, недоуздки, мотузки завдовжки 1-2-3 м, перкусійні молоточки, плесиметри, фонендоскопи, стетоскопи, термометри, рефлектор, носові щипці, зівники для різних видів тварин, стравохідні зонди, троакар, матеріальне обладнання для проведення кастрації самців (інструментарій загального призначення, інструменти для накладання хірургічних швів, інструменти для роз'єднання щільних тканин, набір інструментів, що застосовуються для кастрації самців сільськогосподарських тварин, шприци, стерилізатор), виконуються розрахункові завдання, ділові та рольові ігри тощо. Студенти мають можливість приймати участь у роботі студентського наукового дослідницького гуртка «Санітас», який функціонує при кафедрі, проводити дослідження в умовах «Навчально-наукової лабораторії санітарно-гігієнічних та імунологічних досліджень» створеної при кафедрі гігієни тварин та основ санітарії. У разі дистанційного і змішаного навчання використовуються навчальна платформа Moodle Білоцерківського НАУ, онлайн-платформи ZOOM, Microsoft Team, Google Meet, електронна пошта, мобільні додатки Viber, Telegram.

Самостійна робота студентів (СРС) виконується за технологією групового навчання під керівництвом рівного (*Peer-led team learning*), оцінка рівних (*Peer assessment*).

Алгоритм: студенти отримують завдання для групової СРС та критерії оцінювання. Термін виконання – 2 тижні. Кількість груп залежить від суті завдання; студенти мають розподілити функції між учасниками групи (керівні, виконавчі, технічна підтримка тощо); сформулювати комунікаційну стратегію; визначитися з лідером; підготувати матеріал для презентації; забезпечити, щоб усі члени групи володіли інформацією на достатньому для проведення дискусії рівні. Оцінювання: студенти отримують бали за кожним критерієм з обґрунтуванням, загальна сума множиться на кількість студентів у групі, що працювала над проектом, а потім колективно (усі учасники групи, які присутні на занятті, де презентують результати, мають погодити рішення!) розподіляють бали відповідно до внеску кожного учасника.

Студент може брати участь у виконанні завдання і не бути присутнім на презентаційній частині, якщо його функції як члена групи не вимагають присутності.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Профілактика хвороб тварин» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль та іспит проходять у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ, модульного контролю та результатів іспиту) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати іспиту оприлюднюються в журналі академічної групи.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється у разі лекції-дискусії за активність студента.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані розрахункові, лабораторні роботи, командні проєкти, зроблені доповіді, презентації, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення *заліку* навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано. Оцінка «зараховано» (60 – 100 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати. Оцінка «незараховано» (1 – 59 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Під час проведення *іспиту* навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5». «Відмінно» – здобувач вищої освіти вільно володіє матеріалом дисципліни, правильно добирає для відповіді факти, висловлює власне ставлення до навчального матеріалу; відповідь чітка і завершена; «добре» – здобувач вищої освіти має незначні ускладнення в процесі використання визначених програмою знань і умінь; під час добору фактів припускається незначних помилок, власна думка висловлюється, але в аргументації допускаються окремі неточності; «задовільно» – здобувач вищої освіти користується лише окремими знаннями і вміннями, порушує логіку викладення, відповідь недостатньо самостійна, аргументація слабка, є суттєві помилки у знанні фактичного матеріалу та формулюванні висновків; «незадовільно» – здобувач вищої освіти не володіє необхідними знаннями і вміннями, фактичного матеріалу не знає. Здобувачі вищої освіти, які впродовж семестру успішно працювали, і за результатами потокового і підсумкового модульного контролю набрали 60 і більше балів, одержують екзаменаційну оцінку автоматично

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C	Задовільно	
64–74	D		
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Іспит	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	20	10	30	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
2. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
3. Відомчі норми технологічного проектування (ВНТП АПК).
4. Законодавство України про ветеринарну медицину.
5. Інструкції щодо профілактики заразних хвороб тварин та птахів.
6. Підручники на електронних носіях.
7. Відеофільми.
8. Фіксовані у формаліні зразки патологічних матеріалів, виготовлених з тканин і органів тварин.
9. Методичні рекомендації:
  - Методичні рекомендації для проведення практичних занять в умовах ННДЦ БНАУ з дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 29 с. (Повторне видання);
  - Способи фіксації тварин. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 37 с. (Повторне видання);
  - Методичні рекомендації «Патологія тканинного росту» для проведення практичних занять з дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 30 с. (Повторне видання);
  - Запалення та місцеві розлади кровообігу в організмі. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 37 с. (Повторне видання).
  - Травматизм тварин. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 19 с. (Повторне видання).
  - Словник-довідник з навчальної дисципліни «Профілактика хвороб тварин» для здобувачів вищої освіти біолого-технологічного факультету за

спеціальністю 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва», бакалаврський рівень вищої освіти / Укладачі: В.В. Малина, Л.В. Бондаренко. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 39с. (Повторне видання).

Технічні засоби:

Мультимедійна установка з аудіо забезпеченням, програмне забезпечення – Linux Open Office, компютер "SEMPRON 2.3/256/40", компютер Celeron-1200, компютер IBM PC/AT 486/SX33/4/210, принтер Samsung ML 1210, проектор потративний M2660, діaproектор "Пеленг-700", мікро ЭВМ "Електроника", калькулятор "Citizen SDC-888", холодильник "Апшерон", аквадистилятор ДЭ - 4-2, мікроскоп Біолам, мікроскоп МББ-1А, електронний мікроскоп Віоніс Мах, термостат ТЛС, шафа сушильна, плитка електрична, штативи Бунзена, ваги лабораторні квадрантні ВЛКТ-500Г-М, ваги торсіонні, ваги аналітичні, муляжі (конюшня, вівчарня, корівник), лампи "Солюкс", лампи бактерицидні, лампи ІЧЗ, ртутні та спиртові термометри, лікарські засоби: група сульфаніламідних препаратів, антибіотики (пеніцилін, стрептоміцин та ін.), дезінфікуючі речовини (фенол, перекис водню та ін.); наркотичні та знеболюючі речовини (аміназін, новокаїн); серцеві засоби (кофеїн, камфора). матеріальне обладнання для фіксації тварин та проведення досліджень (закрутки губні, щипці носові, недоуздки, мотузки завдовжки 1-2-3 м, перкусійні молоточки, плесиметри, фонендоскопи, стетоскопи, термометри, рефлектор, носові щипці, зівники для різних видів тварин, стравохідні зонди, троакар, матеріальне обладнання для проведення кастрації самців (інструментарій загального призначення, інструменти для накладання хірургічних швів, інструменти для роз'єднання щільних тканин, набір інструментів, що застосовуються для кастрації самців сільськогосподарських тварин, шприци, стерилізатор, 5%-й розчин йоду і 1%-й розчин новокаїну, матеріальне обладнання для проведення розчистки копит (копитні ножі та інше, розчин йоду, емульсія Вишневського, кубатол, бинти, вата, повал), матеріальне обладнання для демонстрації шляхів введення лікарських речовин (шприци та ін'єкційні голки, система для внутрішньовенного введення, ножиці, спиртовий розчин йоду, 0,5%-ний розчин новокаїну, ізотонічний розчин, залізовмісні препарати, вітаміни, мазі, лініменти, зонди, гумова пляшка), матеріальне обладнання для демонстрації накладання зігріваючого компресу (клейонка, вата, бинт, лікарські речовини та інші матеріали), аптечне обладнання: ваги, мензурки, циліндри, колби, склянки, чашки Петрі, водяна баня, ступка, ножиці, вата, марля, жирові основи (вазелін, ланолін) тощо.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Про ветеринарну медицину. Закон України № 361 V від 16.11.2006 р.
2. Профілактика хвороб тварин: навчальний посібник / М.О. Захаренко, та ін. Київ, 2013. 684 с.
3. Загальна ветеринарна профілактика, розділ «Етологія тварин»: збірник методичних вказівок з курсу / О. В. Козенко та ін. Львів: ЛНУВМ ім. С.З. Гжицького, 2008. 88 с.
4. Бойко А. В. Основи ветеринарії та зоогієни: навчальний посібник. Київ, 2007. 295 с.
5. Атаман О. В. Патофізіологія: підручник в 2 т.: Т. 1. Загальна патологія. Вінниця: Нова книга, 2012. 592 с.
6. Мазуркевич А. Й., Данілов В. Б., Куц Н. В. Патофізіологія тварин: практикум. Київ: «Мета», 2003. 175 с.
7. Загальна терапія і профілактика внутрішніх хвороб тварин: практикум / В. І. Левченко та ін. Біла Церква, 2000. 224 с.
8. Каришева А. Ф. Спеціальна епізоотологія: підручник. Київ: Вища освіта, 2002. 703 с.
9. Засекін Д. А., Косянчук Н. І., Кучерук М. Д., Соломон В.В. Тлумачник понять і термінів з ветеринарної санітарії та гігієни: навчальний посібник. Київ: Видавництво ДП «Укртехінформ», 2015. 269 с.

Додаткова література

1. Внутрішні незаразні хвороби тварин: підручник. 2-ге вид., доп. / М. О. Судаков та ін.; за ред. М. О. Судакова. Київ: Мета, 2002. 352 с.
2. Засекін Д. А., Поляковський В. М., Соломон В. В. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України: навчальний посібник. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2015. 400 с.
3. Нормативне забезпечення забою великої рогатої худоби (добробут тварин, якість і безпека продукції): навчальний посібник / Н.В. Букалова та ін. Біла Церква, 2019.182 с.
4. Ветеринарно-санітарна експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва / О. М. Якубчак та ін.; за ред. О. М. Якубчак. Київ, 2005. 800 с.
5. Бондар А. О. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія: навчальний посібник. Миколаїв: МНАУ. 2018. 178 с.
6. Борщ М. С., Мазуренко В. П., Красій В. В. Довідник з гігієни сільськогосподарських тварин. Київ: Урожай, 2017. 232 с.
7. Бондар А. О. Гігієна тварин та ветсанітарія: курс лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» спеціальності 162 «Біотехнологія та біоінженерія» денної форми навчання. Миколаїв: МНАУ, 2016. 71 с.

8. Бондар А. О. Гігієна тварин та ветеринарна санітарія : навчальний посібник. Миколаїв: МНАУ, 2018. 178 с.

9. Bilyk R. I, Yakubchak O. M., Galat M. V., Galaburda M. A. Unsafe parasite zoonoses (diagnostcis, risks and veterinary inspection). Nighyn: PP Lysenko M.M, 2012. 107 p. / Білик Р. І, Якубчак О. М., Галат М. В., Галабурда М. А. Небезпечні паразитарні зоонози (діагностика, ризики та ветеринарно-санітарна експертиза). Ніжин, ПП Лисенко М.М, 2012. 107 с.

10. Каришева А. Ф. Спеціальна епізоотологія: підручник. Київ: Вища освіта, 2002. 703 с.

Адреси сайтів в INTERNET

1. Академічна свобода: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Ефективне тваринництво - www.efpit.ua@gmail.com
3. Технології виробництва та переробка продуктів тваринництва - www.redakciaviddil@ukr.net
4. Вісник аграрної науки - www.agrovisnyk.org.ua
5. Тваринництво та ветеринарія - <http://tvarinnictvo-ta-veterinarija.com>
6. FARMER - www.oleg.paradovsky@agpmedia.com.ua
7. Загальні поняття ветеринарної гігієни та санітарії [Електронний ресурс] – Вебсайт. – Режим доступу: <http://elibrary.nubip.edu.ua.pdf>.